

VIDEOS

FLORA E VEXETACION DAS PRAIAS E DUNAS DE GALICIA

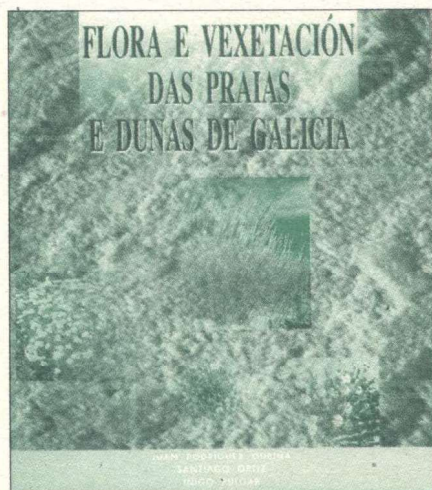
Juan Rodríguez Oubiña,
Santiago Ortiz e Iñigo Pulgar

Producido por SERVIMAV (Universi-
dade de Santiago de Compostela).
Compostela, 1995

Galicia conta cuns 1700 km. de costa que representan arredor da terceira parte da liña costeira da península. Boa parte deses quilómetros están ocupados por areais que cando están ben desenvolvidos constitúen sistemas de praia-dunas, nos que se desenvolve unha vexetación característica, constituída por un número relativamente pequeno de especies vexetais, endémicas unhas e outras raras, ameazadas ou en perigo de extinción: a forte presión humana sobre os enclaves costeiros está facendo perigar a conservación destes ecosistemas singulares.

Os documentais que, baixo o título xenérico de "Flora e vexetación das praias e dunas de Galicia" ven de producir SERVIMAV inclúen unha chamada de atención neste sentido: "É urxente un plano de protección do litoral para as zonas de maior valor ecolóxico e paisaxístico", ó tempo que se constata unha degradación acelerada de lugares de interese nos últimos anos.

Baixo a dirección de J. Rguez Oubiña, e cun guión elaborado en

colaboración con S. Ortiz e I. Pulgar, o vídeo ven a cubrir un baleiro no que a produción audiovisual sobre o tema se refire. E faíno a través de dous documentais, de 16 minutos o primeiro, de 27 minutos o segundo, unha duración que os fai especialmente adecuados para a súa utilización didáctica mesmo para alumnado de Educación Secundaria ou Bacharelato.

O primeiro deles describe as características do medio areoso litoral -mobilidade do solo, escaseza de nutrientes, sequidade do chan, excesiva radiación solar,...- e as adaptacións que posúen as plantas que o colonizan: gran desenvolvemento do sistema radicular, follas abrancazadas e/ou carnosas, longos talos radicantes,... "As praias e dunas son medios extraordinariamente selectivos e as plantas que habitan neles son distintas das que están presentes noutros ecosistemas terrestres".

No segundo dos documentais éntrese á estratificación horizontal destes medios, determinada pola intensidade con que actúan os distintos factores limitantes: descríbense as comunidades vexetais que se distribúen en cinturas ou franxas desde a zona supralitoral da praia ata superar as dunas fixas e perder o carácter psamófilo.

As expresivas imaxes, da cámara de Andrés Bermejo e gravadas a partir de U Matic Alta Banda, cabo duns textos á vez rigurosos e asequibles, fan do vídeo un recurso de indiscutible valor didáctico e igualmente valioso para o público en xeral.

Compléméntase, ademais, cun libríño de coidada maquetación no que se recollen, resumidos, os contidos do vídeo, un glosario de termos utilizados nel, 45 ilustrativas fotografías a toda cor e unhas breves suxerencias didácticas; complétase con bibliografía sobre o tema, moita dela de fácil acceso para quen queira saber máis.

O conxunto video-libro constitúen unha novedosa e interesante aportación a un mellor coñecemento e valorización do medio litoral areoso, merecente dunha especial atención polos valores que agocha e as ameazas a que está sometido.

E. Cienfuegos

CATÁLOGO DA FLORA VASCULAR GALEGA

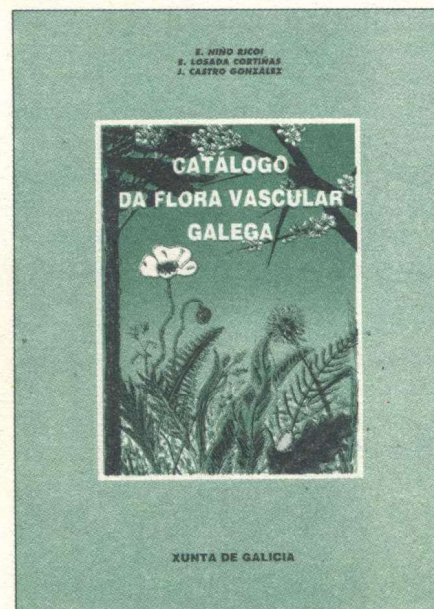
E. Niño Ricoi, E. Losada
e J. Castro González.

Servicio de Estudos e Publicacións da Consellería de Agricultura, Gandeiría e Montes. Xunta de Galicia. Compostela, 1994.

Como o seu título indica, o obxectivo dos autores deste libro é confeccionar un catálogo da flora vascular do noso País.

Comeza cun limiar no que se expón unha moi resumida historia da botánica na Galiza que amais dunha introducción na se indican os criterios cos que foi realizado o catálogo.

Na páxina 9 comeza o catálogo propiamente dito, dividido en catro grandes grupos: pteridófitos, ximnospermas, anxiospermas dicotiledóneas e anxiospermas monocotiledóneas. No mesmo, cada planta esta encabezada polo nome científico específico correcto ao que seguen a súa sinonimia mais coñecida, o nome vulgar, unha breve descripción do seu comportamento ecolóxico, a referencia da primeira cita galega rexistrada e, nalgúns casos, algunha posterior que confirme a súa presenza no noso País; segue unha indicación sobre a súa abundancia baseada na cantidade de veces que foi citada, e, nos casos pertinentes, indican-se, amais, as subespecies que

se teñen recoñecido no noso territorio para rematar coa indicación da presenza da especie en cada unha das provincias galegas.

Tras o catálogo segue a bibliografía e un índice de Familias, outro de nomes científicos específicos e un de nomes vulgares. Remata o libro cun índice dos 81 deseños de plantas, non de excesiva calidade, intercalados no catálogo.

Pode dicirse que, en xeral, o cõntido esta coidado e se nota o asesoramento dun botánico experimentado como F. J. Silva-Pando, poren, e tras unha revisión non exahustiva, observan-se unha serie de erros, confusións i esquecementos dificilmente aceptables nunha obra deste tipo: non se recollen unha vintena de especies citadas nõ seu momento e presentes con seguridade en Galiza como *Stegnogramma pozoi*, *Turgenia latifolia*, *Aster aragonensis*, *Angelica major*, *Leucanthemum ircuthianum*, *Eryngium juressianum*, *Crepis setosa*, etc. Citan-se, aínda que moitas delas con dúbidas, unhas 45 especies que non só non están na Galiza senon que incluso algunhas tampouco o están na Península Ibérica: *Halimium halimifolium*, *Lonicera caprifolium*, *Bellis annua*, *Corydalis capnoides*, *Genista scorpius*, *Reseda phyteuma*, *Leucanthemum atratum*, etc. Casos especiais son os de *Lilaeopsis attenuata* que nen sequera esta en Europa ou *Angelica razulii* que se cita como abundosa en Galicia cando non baixa dos Pirineos. Citan-se erroneamente *Polygala lusitanica* que non é mais que un sinónimo de *P. vulgaris*, *Festuca indigesta* que corresponde a *F. summilusitana*, etc. Pola contra se descartan expresamente do catálogo galego plantas como *Molineriella minuta*, *Luronium natans* ou *Cruciata pedemontana* que sí están presentes e así foron citadas recentemente. En non menos de 25 especies non se citan provincias nas que sí esta presente a planta. Por último un número de especies, subespecies e combinacións nomenclaturais propostas nos últimos anos nin se nomean: *Scilla merinoi*, *Santolina rosmarinifolia* subsp. *melidensis*, *Dactylis glomerata* subsp. *izcoi*, *Geranium pyrenaicum* subsp. *lusitanicum*.

En definitiva, a iniciativa é moi interesante mais semellaría probablemente mais apropiado que un libro incluído nunha serie "i+d"

(investigación + desenvolvemento) e publicada pola administración debería ter sido obxecto dunha revisión máis rigurosa.

S. Ortiz

EL JARDIN DE LOS PAZOS GALLEGOS. ESPACIO DE RECREO Y FUENTE DE RECURSOS

Carlos R. Dacal e Jesús Izco

Servizo de Publicacións. Universidade de Santiago. Compostela, 1994.

Este interesante libro recibiu o premio "Dolores Trigo" na súa edición de 1994 que todos os anos concede a asociación de antigos alumnos da facultade de Farmacia da Universidade de Santiago e que posteriormente publica dita Universidade.

Divide-se o libro en 6 capítulos mais a relación bibliográfica.

Os dous primeiros capítulos tratan sobre a historia e caracterización do pazo. No terceiro capítulo os autores entran en materia describindo o medio físico xeral no que se desenvolveron os xardíns dos pazos galegos, o nivel de coñecementos actuais sobre flora dos pazos, as grandes liñas que perfilan a flora pacea e a orixe da mesma.

No capítulo 4, despois dunha introducción histórica sobre os usos medicinais e culinarios das plantas faise unha relación das plantas pcegas de uso en alimentación indicando que parte de cada unha se usa con ese fin e unha relación das de uso medicinal con indicación tanto da parte útil como da utilización medicinal concreta de cada planta. Segue á esta última un listado dos nomes vulgares en español e galego da flora útil antes referida.

No seguinte capítulo adicado á flora ornamental, tras unha introducción histórica expoen-se unha serie de diagramas que nos dan idea da diversidade florística dos pazos. Como exemplos desa diversidade se inclúen os catálogos da flora leñosa dos de Oca e Rubians. Remata este capítulo cunha relación das árbores e arbustos dos pazos, considerados monumentais polo seu elevado tamaño.

O último capítulo do libro que, en realidade se sae lixeiramente do contido suxerido polo título, ocupa-se do xardín do Colexio de Fonseca da Universidade de Santiago, hoxe Biblioteca Xeral, que aínda que sí é un pazo no sentido mais xenérico do termo, non parece homologable a aqueles referidos no resto do libro. Sen dúbida a súa inclusión ten a ver co feito de se ter presentado o libro a un premio surtido no ámbito de dita Universidade.

Amáis dunha pequena historia deste xardín que funcionou como Xardín Botánico da Universidade de Santiago a partir de 1845 até a súa desaparición, se inclúe a normativa que rexía o seu funcionamento.

En definitiva é un libro que non da en poucas páxinas as chaves do que son os xardíns dos pazos, información extraída do traballo de tese de doutoramento do primeiro autor polo que forzosamente é parcial pois nela foron unicamente estudados os xardíns dos pazos das provincias da Coruña e Pontevedra, faltando a información sobre os pazos mais interiores que, aínda que menos abundantes e ricos en flora, sen dúbida nos fornecerían dunha información complementaria en moitos aspectos.

S. Ortiz

